

Türkiye Cümhuriyetile Japonya İmparatorluğu arasında münakit ticaret ve seyrisefain muahedesine mütedair itilâf hakkında 1/843 numaralı kanun lâyihası ve Hariciye ve iktisat encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı: 6/3669

25-XII-1933

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Türkiye Cümhuriyeti ile Japonya İmparatorluğu arasında münakit Ticaret ve seyrisefain muahedesine mütedair itilâfın tasdiki hakkında Hariciye Vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 25-XII-933 te Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası ile esbabı mucibe mazbatası ve teferruatı Yüksek huzurlarına sunulmuştur efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe

Bundan bir kaç yıl evvelki beynelmil teamül ve temeller dairesinde Japonya Hükûmetile en ziyade müsaadeye mazhar millet esası üzerinden 11 teşrinievvel 1930 tarihinde bir ticaret ve seyrüsefer muahedesi aktedilmiş ve bu da Büyük Millet Meclisince 26 mart 1931 tarihinde tasdik buyurulmuştur. Ancak iktisadî buhran, müteakiben ithalât ile ihracatımızı denkleştirmek mecburiyetini hâsıl ettiğine mebnî, külliyetli miktarda mal aldığımız halde mukabilinde hemen hiç bir şey satmadığımız bir memleketle bu türlü bir mukaveleyi meriyet mevkiine koymakta ihtiyat etmek lâzımgelmıştır. Bahusus ki muahdede iki tarafın yekdiğerine şartsız olarak en ziyade müsaadeye mazhar millet muamelesini tatbik etmesi mukarrerdir. Her hangi bir memlekete ve bu meyanda en iyi müşterilerimize ne gibi faydalar temin edersek onları ticarî mübadelemizin daima açıkla kapandığı Japonyaya da bilâkayit teşmil eylemek mecburiyetini bize yükleyen bu gibi taahhütlerden sıyrılmak üzere alâkadar Hükûmetle uzun boylu müzakereler cereyan etti. Sonunda, iki taraf arasında bu maksadı korur tarzda bir takrir tesbit ve bunun aynı kıymet ve mahiyette olmak üzere muahede ile icraya vazı derpiş kılınmıştır. Karşılıklı suretleri bağlı olan bu nota mucibince iki memleket bir biri ithalâtından dilediklerine karşı takyit ve mümanaat tedbirlerini almak hususunda serbestilerini iktisap eylemektedirler. Japonyada tahdidî bir usul takip olunmadığına ve kendileri memleketimize mal sürmek için ithalâtımızı bilâkis teshil eylemek ıstırarında olduklarına göre bahse mevzu tedbirleri ittihaz sadedinde serbest bulunmakta asıl bizim menfaatimiz vardır. İki memleket ticareti arasında perakende anlaşmalarla teminine çalışılan teadül gayesi tahakkuk ettiği nisbette Japon müvaridatını gümrüklerden imrar edip etmemek salâhiyetini alinea en ziyade müsaadeye mazhar millet kaidesinin en ağır yükünden kurtulmuş oluyoruz. Bundan sonra tarife tatbikatı bahsinde mezkûr kaidenin ipkasında bir zarar görülememiştir. Bununla beraber her ihtimale karşı ileride bu zeminde dahi serbest kalmak üzere bitişik vesikalarda muahedenin

meriyet müddeti üç yıldan bir seneye indirilmiştir. Tarife meselelerinde diğer Devletlere karşı da bağlı olduğumuz cihetle bu vâdeden evvel zaten serazat bir siyaset takibi mümkündür.

Yukarıda arzolunan gayeyi istihsal zımnında şekil itibarile ihtiyar kılmak muameleye gelinecek, tarafeince tasdik edilmiş ve kanuniyet kesbeylemiş olan bir muahede metnine dokunmaktan ise meseleleri müzeyyel bir nota ile intaer uzun formalitelerden içtinaben maslahatın zevahirine daha uygun kestirme bir usul addedilmiştir. Kaldık muahede ile aynı tesir ve şumulü haiz olmak ve beraber teati edilmek üzere işbu takririn iki memleket teşkilâtının istilzam eylediği kanunî yollar dan imrarı lâzımgeldiği için Büyük Millet Meclisinin tasdikına arz edilmiştir.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Hariciye encümeni
Karar No. 19
Esas No. 1/843

27 - XII - 1933

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyetile Japonya İmparatorluğu arasında 1930 senesi teşrinievvelinin 11 inde Ankarada akit ve imza olunan ve 30 mart 1930 tarih ve 1792 sayılı kanunla tasdik edilen ticaret ve seyrisefain huahedesine mülhak olmak üzere Hariciye vekâletile Japonya sefaretinde teati edilecek takrirlerle tesbit edilen itilâfın tasdikı hakkındaki kanun lâyihası ve esbabı mucibesi encümenimizde tetkik ve müzakere edildi. Hükûmetin esbabı mucibesinde tafsil edildiği veçhile bu günkü beynelmilel iktisadî şartlar içinde millî menfaatimizi en ziyade korumağa matuf olan bu itilâfın tasdikına ait kanun lâyihası encümenimizde de tasvip edilmiş ve havalesi mucibince İktisat encümenine tevdi edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdimî kararlaştırılmıştır.

Ha. E. Reisi Na.	M. M.	Kâ.	Aza	Aza	Aza
Diyarbakir	Sivas	Diyarbakir	Trabzon	Elâziz	İstanbul
Zeki Mesut		Zeki Mesut	H. Nebizade	Fazıl Ahmet	Salâh Cımcoz
Aza					
İstanbul					
Dr. İbrahim Tali					

İktisat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
İktisat encümeni
Karar No. 9
Esas No. 1/843

27 - XII - 1933

Yüksek Reisliğe

Türkiye Cümhuriyeti ile Japonya İmparatorluğu arasında akte edilip 30 mart 1930 tarih ve 1792 sayılı kanunla tasdik edilen ticaret ve seyrisefain muahedesine mülhak olmak üzere Hariciye vekâletile Japonya sefaretinde teati edilecek takrirler ile tesbit edilen itilâfın tasdikı hakkındaki kanun lâyihası ve esbabı mucibesi encümenimize havale edilmekle İktisat vekili Beyin huzur ile tetkik ve müzakere olundu.

Japonya ile akte edilen ve 11 teşrinievvel 1930 tarihinde Ankarada imzalanmış olan ticaret ve